

وفوروشیوع و اشکال هیستولوژیک سرطان روده بزرگ

مجله علمی نظام پزشکی

سال ۲، شماره ۱-۲، صفحه ۱، ۱۳۵۰

درايران

دکتر کمال الدین آرمین *

کلیه تشخیص‌های مثبت که در کشور داده میشود نداریم و اکثراً آمار خود را در سینه‌های خود محفوظ میداریم. برای ارزش‌یابی وفور و چگونگی یک بیماری در هر منطقه باید تشخیص‌های مثبت آن بیماری را گرد آورده آنگاه به تجزیه و تحلیل جزئیات آن پرداخت.

در این گزارش که تشخیص مثبت صرفاً بر روی یافته‌های تشریحی متکی میباشد، شرح ۲۲۷۲ اتوپسی انتخاب شده است. سن بیماران متوفی بالاتر از ۱۴ بوده و در بیمارستان‌های دانشکده پزشکی اتوپسی شده‌اند.

در ۲۲۷۲ کالبدگشائی که سن بیماران از ۱۴ بی‌بلا بوده است بطور کلی ۷۳ مورد سرطان معده و ۱۵ مورد سرطان مری و ۱۲ مورد سرطان اولیه (کارسینوم . لنفوسارکوم) روده بزرگ و آپاندیس مشاهده گردیده است. بنابراین متوجه میشویم که برخلاف آمارهای آمریکا و انگلستان که نشان میدهد سرطان‌های معده در آن سرزمین‌ها روبه کاهش و سرطان روده بزرگ رو به افزایش است، در ایران هنوز سرطان معده شایع و تقریباً ۵ برابر سرطان روده بزرگ است. (جدول ۱)

نمودار وفور و شیوع سرطان معده - مری - روده بزرگ

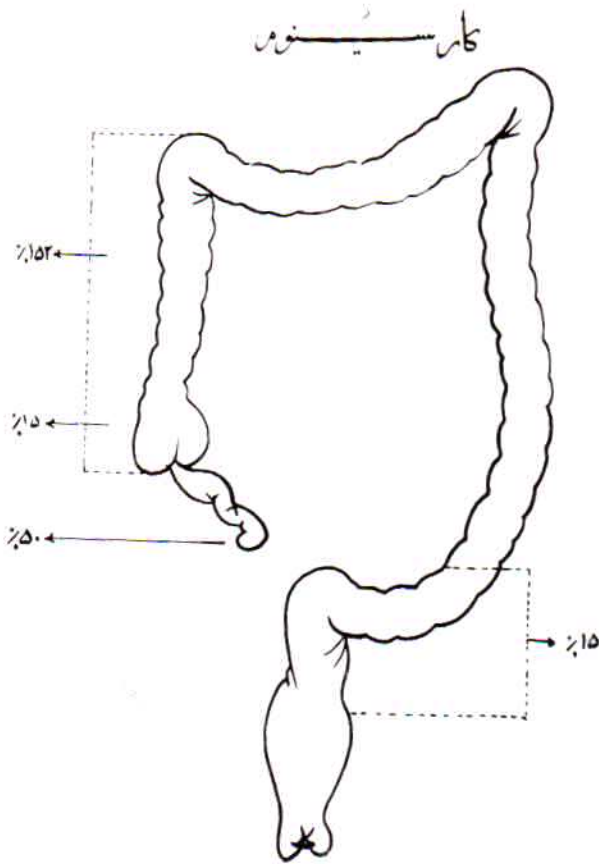
عده اتوپسی	معده	مری	روده بزرگ
۲۲۷۲	۷۳	۱۵	۱۲

جدول ۱

وفور و شیوع انواع سرطانها در نقاط مختلف دنیا یکسان نیست و با گذشت زمان و بهبود روش‌های تشخیص و درمان و جراحی، نسبت مرگ و میر ناشی از این بالای جانکاه تغییر کرده است. سرطان‌های روده بزرگ از آن جمله سرطان‌هایی است که در سی سال اخیر شیوع و وفور آن افزایش یافته، در حالیکه از وفور سرطان معده کاسته شده است، چنانکه در آمریکا و انگلستان (۱۱) (۸) (۳) بعد از سرطان‌های پوست شایعترین نوع سرطان بشمار می‌آید. در سال ۱۹۶۵ در آمریکا (۲) چهل و پنج هزار نفر بعلت سرطان روده بزرگ در گذشته‌اند و ۷۳ هزار نفر بیمار تازه، تحت بررسی و مطالعه و درمان قرار گرفته‌اند. بقاء عمر بیماران مبتلا بسرطان روده بزرگ از یک طرف بواسطه پیشرفت روشهای جراحی و از طرف دیگر بعلت اینک معمولاً تومورهای روده بزرگ در دسترس هستند و بهتر و بسهولت میتوان تومور را در مراحل پیشرس تشخیص داد افزایش یافته است. ۸۰ درصد بیماران که زود و بموقع و با روشی مناسب و عقاقلانه عمل جراحی شده‌اند (۶) از ۵ سال بیشتر زندگی میکنند.

بدیهی است در ایران هم سرطان روده بزرگ و رکتوم یکی از مشکلات روزمره پزشکان و جراحان میباشد و جادارد که از هر حیث مورد توجه و دقت خاص همکاران قرار گیرد تا شاید بسهم خود بتوانیم در کشورمان روشنگر این بیماری گردیم.

متأسفانه اکنون برای مامقدور نیست که درباره چگونگی و وفور و شیوع سرطان‌های روده بزرگ سخنی بگوئیم و اظهار عقیده کنیم که نسبت به سابق کم یا زیادتر شده است زیرا آمار صحیحی از

شکل ۱ - وفور و شیوع کارسینوم روده بزرگ بر حسب موضع تومور

در این بررسی کارسینوم آپاندیس ۵۰ درصد، کارسینوم سکوم ۱۵ درصد، کارسینوم سکوم و روده بزرگ بالا ۱۵ درصد، کارسینوم رکتوسیکموئید ۱۵ درصد، لنفوسارکوم سکوم ۱۵ درصد، لنفوسارکوم روده بزرگ و کوچک با هم ۱۵ درصد، لنفوسارکوم زاویه کبیدی روده بزرگ ۱۵ درصد، لنفوسارکوم زاویه طحالی روده بزرگ ۱۵ درصد، لنفوسارکوم روده بزرگ پائین رو و سیگموئید ۱۵ درصد و هوجکین روده بزرگ و کوچک ۱۵ درصد بوده است.

شکل ۲۱

سن و جنس: سن بیماران به آدنوکارسینوم از ۳۰-۶۰ سال و گرفتاران به لنفوسارکوم از ۱۵-۲۱ سال بوده است. شیوع کارسینوم در زنها ۳۰ درصد و لنفوسارکوم ۱۵ درصد کلیه سرطانها بوده است. این آمار کاملاً با آمارهایی که در سالهای اخیر از طرف این جانب بسازمانها گزارش شده و در مجلات مختلف درج گردیده وفق میدهد.

وضع بیماران قبل از مراجعه: حقیقت آن است که ما نمیتوانیم روشن کنیم که بیماران قبل از اینکه مراجعه کنند و تحت درمان قرار گیرند برای چه مدت زمان بدون علامت بسر برده و چه مدت نشانهایی داشته اند و شاید هم بهمین علت باشد که با وجود کوششهایی

از ۱۲ مورد سرطان اولیه روده بزرگ، ۶ مورد کارسینوم (آپی-تلیوما) و ۵ مورد لنفوسارکوم و یک مورد بیماری هوجکین بوده است و این خود نشان می دهد که تا چه حد تومورهای بدخیم لنفاوی بطور کلی و من جمله در روده بزرگ شایع است. در صورتیکه بعقیده اغلب محققین و طبق آمارهای موجود (۱۲) لنفوسارکوم روده بزرگ ضایعه ایست بس نادر و به شکل توده هایی گوشت مانند در روده بزرگ پدید می آید و بسرعت از جدار آن تجاوز میکند و در بافتهای اطراف روده ارتشاح می یابد و غدد لنفاوی محلی را گرفتار می سازد.

علائم بالینی: علائم بیماری خیلی متغیر است و شایع ترین علائم عبارت است از خونروی از مقعد، تغییر وضع اجابت مزاج، درد و انسداد روده. بطوریکه میتوان گفت هر وقت با بیماری مواجه میشویم که خونروی از مقعد دارد و وضع اجابت مزاجش بهم خورده و یا آنکه درد و علائم انسدادی دارد باید اول بفکر سرطان روده بزرگ بچنینیم.

نمودار محسن و نوزاد تو مور بر حسب سن و جنس در ایران

نوع تومور	جنس	سن	۵۵+	تومور	بهرت	اسهال	آسیب	تب
آدنوکارسینوم	زن	۶۰	۶ ماه	من چهره	۲ ماه	-	-	-
آدنوکارسینوم	زن	۵۵	بیار	شوک	مراجعه وقت	تجارت	-	-
آدنوکارسینوم	مرد	۶۰	+	-	-	-	+	-
سکوم	مرد	۵۵	+	موجود	-	-	-	-
سکوم	مرد	۶۵	+	-	-	+	-	-
روده بزرگ، زاویه طحالی	مرد	۶۱	+	-	-	-	-	-
روده بزرگ، زاویه کبیدی	مرد	۵۵	+	-	-	-	-	+
سکوم روده بزرگ	مرد	۵۲	-	-	-	نوزاد	-	-
روده بزرگ و کوچک	زن	۵۵	-	-	-	-	-	+
روده بزرگ و کوچک	مرد	۶۱	-	-	-	۲ ماه	-	-
روده بزرگ و کوچک	مرد	۵۵	-	-	-	۲ ماه	-	-
روده بزرگ و کوچک	مرد	۶۰	یکسال	موجود	-	یکسال	-	-

جدول ۲

چنانکه در جدول (۲) مشاهده میشود، نشانه های بیماری در گرفتاران به لنفوسارکوم روده بزرگ در ۳۰ درصد درد و در ۶۰ درصد اسهال و در گرفتاران به کارسینوم در ۵۰ درصد درد و در ۳۰ درصد اسهال بوده است.

محل تومور: موضعی که به تومور گرفتار میشود عبارت است از: سکوم، روده بزرگ بالا رو، انحناء یا زاویه کبیدی، روده بزرگ عرضی، انحناء یا زاویه طحالی، روده بزرگ پائین رو، سیگموئید و رکتوم.

در این ضایعات، بدون کوچکترین ابهامی، بافت عادی مورد تهاجم ضایعات نئوپلازیک قرار گرفته است.

بعضی از آسیب شناسان، کانسرونده بزرگ و بارکتوم را فقط بر اساس سیتولوژی تشخیص می دهند و خاصیت تهاجمی تومور را مورد نظر قرار نمی دهند. البته این امر دو مشکل بزرگ بوجود می آورد، یکی آنکه بدون جهت قسمت زیادی از روده را بر میدارند و دیگری آنکه به اشتباه یک مورد سرطان به آمارخویش اضافه میکنند و این از نظر آمارگیری صحیح نیست و شاید هم بهمین جهت است که آمارهای موجود باهم اختلاف دارد.

سرطانهای روده بزرگ با چشم به اشکال پولیپوئید، قرحهای ارتشاحی (انفیلترانت) دیده میشود. اگر پولیپوئید باشد برشهایی که از تمام سطوح تومور تهیه میکنیم یک کارسینوم بی غل و غش و یا بی چون و چرا را نشان میدهد. اگر کانسر جدار یا طبقه عضلانی را فراتر برد احتمال وجود متاستاز در غده لنفاوی خیلی کم است ولی عملاً می بینیم که اندازه کارسینوم انفیلترانت بامتاستازهای غده لنفاوی نباید ارتباط داشته باشد.

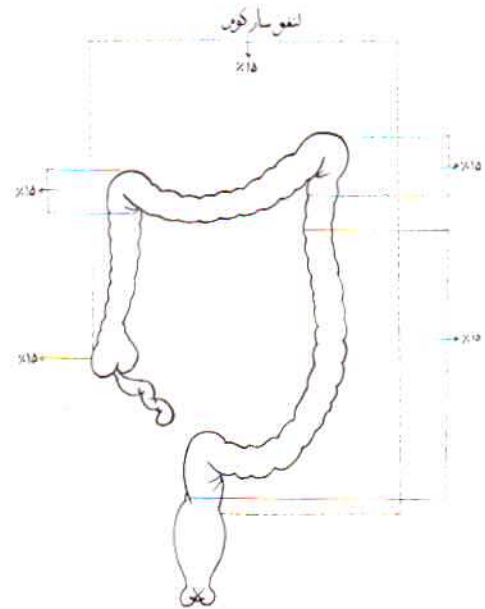
ارتباط بین سرطان و ضایعات دیگر کولون: در روده بزرگ (کولون) دوناخوشی سراغ داریم که با سرطان رابطه بس نزدیک دارند: یکی کولیت اولسراتیو و دیگری پولیپ میباشد.

الف - کولیت اولسراتیو: در قدیم علماء فن و محققین خاطر نشان ساخته اند که کارسینومهایی که روی کولیت اولسراتیو پدید می آیند، یک بیماری کشنده است و معمولاً بیماران جوان گرفتار بدین نوع سرطان میباشند (۹) زیرا که طبق آماریکه بدست آمده از ۱۴ نفر گرفتاران بدین نوع سرطان فقط یک نفر تسایک سال زنده بوده است.

ب - پلیپ: وقتی که از تومورهای روده بزرگ صحبت میکنیم برای ما این سؤال پیش می آید که آیا سرطانهای روده بزرگ و پولیپهای آن بهم ارتباط دارند و ضایعاتی پیش تاز بدخیم (Premalignant) هستند یا خیر؟

در ۳۰ سال اخیر درباره ظرفیت بدخیمی پولیپهای کولون آنقدر صحبت شده است و مقالات انتشار یافته که حقیقتاً گیج کننده است بطوریکه بعد از مدت ها مطالعه واقعاً خود نمی توانیم جوابگوی خودمان باشیم.

اساساً اصطلاح و کلمه پلیپ یک اصطلاح بالینی است و مفهوم مرض خاصی ندارد چه هروقت که این اصطلاح را در کلینیک بکار میبریم ممکن است که عارضه حقیقتاً نیک خیم، پیش تاز بدخیم و یا بدخیم باشد و بر حسب آماری که گزارش داده اند (۱) ضایعاتی را که با چشم، پلیپ تشخیص میدهم ۸۵ درصد پلیپ آدنوماتو، ده درصد آدنوم

شکل ۲- وفور و شیوع لنفوسارکوم روده بزرگ بر حسب موضع تومور

که همکاران بعمل می آورند بازتوفیق پیدا نمیکنند که بیماری را خیلی زود یعنی در مراحل پیش رس تشخیص دهند، در حالیکه حقیقتاً باسانی میتوان در $\frac{2}{3}$ موارد بیماری را زود تشخیص داد. زیرا که عملاً می بینیم که فقط در ده درصد موارد ممکن است که بیمار علامتی نداشته باشد.

مطلبی که مخصوصاً ذکر آن را لازم میدانند این است که در گرفتاران به سرطان روده بزرگ و رکتوم تست گایاک باید ااروم مثبت نیست و در اشخاص سالمند، مخصوصاً در مواردیکه مرض ظاهراً علامتی ندارد، باسیگموئیدوسکوپی میتوان بوجود تومور پی برد و خوشبختانه در همین موارد است که از عمل جراحی نتیجه عالی میتوان گرفت.

خصائص آسیب شناسی: حقیقت این است که پاتولوژیست ها هنوز برای جراحان نمی توانند ضابطه و ملاک معین و واحدی برای تشخیص های خود ارائه دهند و هر یک از آسیب شناسان به تبعیت از مکتبی اصطلاحات مختلفی را بکار میبرند. ولی آنچه که امروز ملاک عمل میباشد و کمتر گیج کننده است این است که سرطانهای روده بزرگ را به کارسینوم پولیپوئید، کارسینوم بافراگیری عضلات جدار روده، کارسینوم بافراگیری غده لنفاوی محلی و کارسینوم بامتاستاز دوردست معرفی میکنند.

در این گزارش اصطلاح سرطان برای ضایعاتی بکار برده شده است که توانسته ایم کاملاً یک کارسینوم مهاجم را نشان بدهیم.

سرتاسر روده بزرگ دیده شود، پایه دار یا بدون پایه، یکتا و یا متعدد باشد و معمولاً طبق یکی از آمارهای مطالعه شده (۷) ۴۰ درصد در کولون راست، ۴۰ درصد در کولون چپ و ۲۰ درصد در کولون عرضی مشاهده می شود. در حالیکه کارسینوم بیشتر در رکتوم، سکوم و یا رکتوسیگموئید وجود دارد. (شکل ۳)

منظور از آدنوم پاپیلر چیست؟

آدنوم پاپیلر عبارت است از یک نئوپلازی نیک خیم که در داخل روده و بصورت توده برجسته جلومی آید و از خصوصیات آن این است که بجدار روده ارتشاح نمی یابد. آدنوم پاپیلر ممکن است بدون پایه یا پایه دار باشد. معمولاً نرم و صاف است و هیچگونه سفتی و سختی در آن دیده نمی شود و مخاطی که رویش را می پوشاند از حیث رنگ شبیه مخاط معمولی کولون است. قطر تومور ممکن است یک میلیمتر تا چند سانتیمتر باشد، تدریجاً با گذشت زمان نمو میکند و پایه آنها دراز میشود. سر این تومورها معمولاً گرد و بواسطه چین های کم و بیش عمیقی که بهم مربوط می شوند ممکن است شکل لوبوله یعنی پشته پشته پیدا کند.

شکل ۳ - پولیپ آدنوماتوز پایه دار

پاپیلر، ده درصد آدنوکارسینوم پولیپوئید و ۵ درصد هم تومورهای پولیپوئید نوع دیگر میباشد.

خیلی ها بدین عقیده هستند که پلیپها بمعنی اعم همان آدنومها هستند و پاپیلومهای ویلوزم ضایعاتی هستند کاملاً مستقل و مشخص و جداگانه (۳) و حقیقت هم همین است زیرا که از نظر ظاهری و میکروسکوپیک، این ضایعات اغلب باهم اختلاف زیاد ندارند. ولی هیچگاه نباید فراموش کرد که تمام این ضایعات دراصل یک حالت مرضی هستند و به اصطلاح آسیب شناسی یک پرسوسوس و اساساً نئوپلازی اپی تلیوم روده میباشد.

طبقه بندی پولیپهای نیک خیم روده

نوع	یکتا	متعدد
نئوپلازیك	آدنوم آدنوم پاپیلر پاپیوم ویلوز	پولیپوزهای آدنوماتو فامیلیال
هامار تومانوز	جود نیل پوتز چکر	جود نیل پولیپوزیس سندرم پوتز چکر
آماسی	پولیپ لنفوئید نیک خیم	پولیپوز لنفوئید نیک خیم پولیپوز آماسی
طبقه بندی نشده	منا پلازیك	پولیپهای منا پلازیك متعدد

(جدول ۳)

بطور کلی پولیپهای نیک خیم روده را طبق جدول (۳) تقسیم بندی کرده اند. چنانکه در جدول (۳) ملاحظه می شود بین آدنوم و پاپیلوم و ویلوزیک ضایعه خاصی وجود دارد که در حقیقت شکل بینابینی و گذرای (Transitional) آن دومیباشد و به آدنوم پاپیلر خوانده می شود. سالها کلینیسینها مخصوصاً معتقد بودند که تمام آدنومها بالاخره روزی سرطانی می شود (۱) ولی امروز تمایل بر این است که برای آدنوم پاپیلر و پاپیومهای ویلوزیک ظرفیت بدخیمی قائل گردند.

منظور از آدنوم چیست؟ آدنومهای نیک خیم معمولی روده بزرگ از سلولهای اپیتلیال بوجود می آیند. این آدنومها ممکن است در

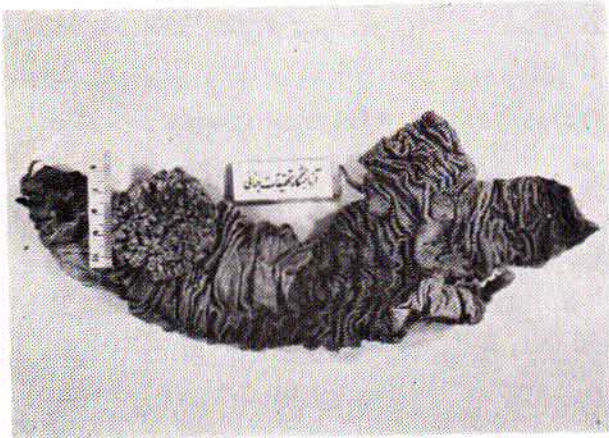
تومور ویلوز معمولا بزرگ است و بدون ضایعه، سطحش خشن و بمثل معروف کرک دار است و دارای هزاران استتاله‌های انگشت مانند میباشد. (شکل ۴-۵-۶)

نظر پاتولوژیست‌ها، رادیولوژیست‌ها، کلینیسیین‌ها، جراح‌ها که هر یک با دید خود به پلیپ‌های روده بزرگ نگاه میکنند فرق دارد. چه بسا تومورهای بزرگ بی پایه وجود دارد که سطح آنها حکایت از یک آدنوم تی پیک میکند و صرفاً آنها را بواسطه بزرگی و بی پایه بودن بحساب تومورهای ویلوز می آورند در صورتی که این قضاوت از نظر آسیب شناسی صحیح نمیباشد، همینطور تمام تومورهای پایه دار کوچک را آدنوم می پندارند در حالیکه از نظر آسیب شناسی عده از آنها هستند که خاصیت یک تومور ویلوز دارند.

به چه مدرك علمی پلیپ‌های نئوپلاستیک را پشتناز سرطانی می پنداریم؟ حقیقت این است که هنوز هیچ دلیل قانع کننده در دست نداریم که آدنوم، آدنوم پاپیلر و پاپیلوم ویلوز استعداد خاصی بگرایش بدخیمی داشته باشد و با آنکه اغلب سرطان‌های روده بزرگ از این پلیپ‌های نئوپلاستیک ناشی می شود ولی از طرفی دیگر می بینیم که این خود یک عقیده همگانی گردیده است که پلیپ‌های نئوپلاستیک نیک خیم، پشتناز بدخیمی هستند.

گمان میکنم که بتوانیم تمام این جرو بحث‌ها، ضد و نقیض‌ها که فایده‌ای جز گیج کردن ندارند چنین خلاصه کنیم:
آیا با چشم میتوان گفت که فلان تومور بسرطان میکراید و یا گرایش فلان تومور بسرطان شدن بیشتر است؟

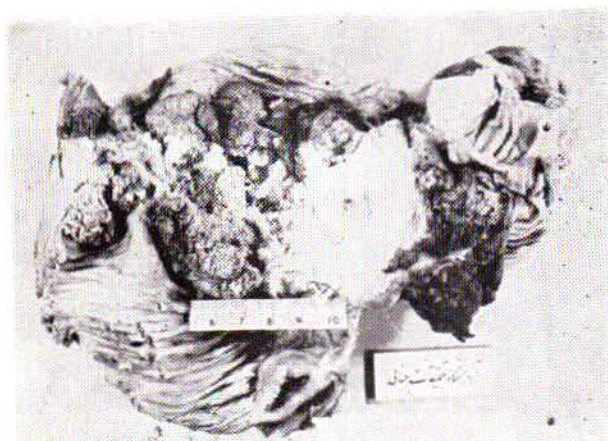
چه بسا اتفاق می افتد که با مشاهده عینی، توموری را نیک خیم می پنداریم در حالی که قسمتی از آن و یا تمام آن در آزمایش میکروسکوپی حکایت از یک سرطان مهاجم میکند و در حدود ۲۵ درصد از نمونه‌های جراحی سرطان روده بزرگ و رکتوم با پلیپ‌های آدنوماتو نیک خیم همراه است - علاوه بر این عملا می بینیم سرطانه‌های روده بزرگ در اشخاصی که قبلا تومور نیک خیم داشته‌اند (۳) دو مرتبه شایع تر است. آیا بدین دلیل می توان گفت که شاید این سرطانها از پلیپ‌های آدنوماتوی پیدا میشوند که از نظر بالینی علامت بارزی نداشته و از نظر مخفی بوده است؟ سرطانهای پیشرس روده بزرگ بیشتر بشکل پولی پوئید و کمتر بصورت ضایعه پهن و صاف است بدون اینکه قبلا توموری نیک خیم وجود داشته باشد. برای پاتولوژیست‌ها خیلی اتفاق می افتد که در مجاورت کارسینوم مهاجم، باقی مانده تومور نیک خیمی را مشاهده کنند. در هر حال تومورهائی که بظاهر نیک خیم است، خواه آدنوم پاپیلر و خواه پاپیلوم ویلوز، گاهی اوقات در آزمایش میکروسکوپی در آنها کانون‌های کوچک سرطان مهاجمی مشهود

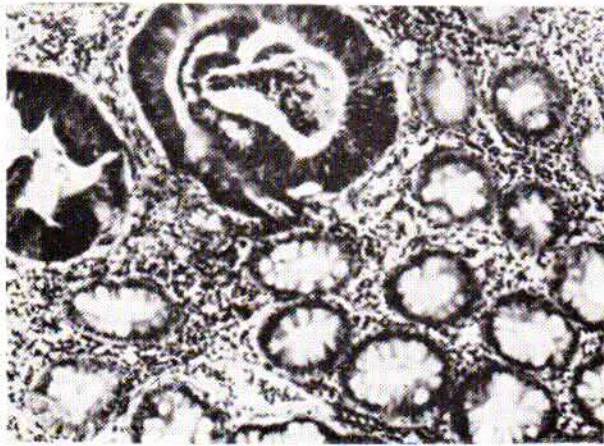
شکل ۴- پاپیوم ویلوز بی پایه، سطحی دارد زبر و خشن و دارای عده زیادی زوائد انگشت مانند می باشد

شکل ۵- پاپیوم ویلوز بی پایه، سطحی دارد زبر و خشن و دارای عده زیادی زوائد انگشت مانند می باشد

شکل ۶- تومور بزرگ بی پایه بعضی نقاط منظره آدنوم و در نقاطی دیگر منظره ویلوز جلب توجه می کند

شکل ۹ - بین مخاطی که سلامت است و مخاطی که سرطانی شده است اختلاف کمی وجود دارد و هیچ مرحله بینابینی بین بافت سالم و سرطانی وجود ندارد

۴- پولیپ‌های بی‌پایه زیادتر از پلیپ‌های پایه‌دار گرایش سرطانی شدن را نشان می‌دهد .

۵- پاپیلوم‌های ویلوز در ۵۰ درصد از موارد نمای بدخیمی نشان می‌دهد.

۶- پولیپ‌ها در پولیپوز متعدد خانوادگی اغلب گرایش سرطانی دارند . خلاصه آنکه بهتر است پزشک و جراح پولیپ‌های کولورکتال را یک بافت غیرطبیعی پندارند که اغلب با کارسینوم همراه است و هرچه زودتر باید آنها را بیوپسی کنند . (شکل ۹)
پولیپوز خانوادگی (فامیلیال) روده بزرگ خود ضایعه خاص است که از آدنوم‌های دیگر باید تفکیک شود . ضایعه ایست موروثی، زن و مرد هر دو بیماری را انتقال می‌دهند . معمولاً در این بیماری آدنوم زودتر از پولیپ‌های آدنوماتو پیدا میشود و ممکن است یک یا چند تای آن به کانسر گراید . تغییرات کارسینومی در این ضایعه ۲۰ سال زودتر از موارد دیگر کانسر ، یعنی در حدود سن ۲۰-۳۰، پدید می‌آید . در آزمایش نظری ملاحظه میکنیم که روده پشته پشته و حاوی پلیپ‌هایی است . این پلیپ‌ها ممکن است خیلی کوچک و فقط بصورت برجستگی مختصر مخاطی ظاهر کند و با آنکه بصورت پلیپ‌های درشت (۷) درآید ولی در هر صورت چنانچه اولسراسیون پیدا کند باید بگرایش سرطانی آن مشکوک شد . در پولیپوز فامیلیال، فعالیت اپی‌تلیالی از پلیپی تا پلیپ دیگر وحتى در نقاط مختلف تومور فرق میکند .

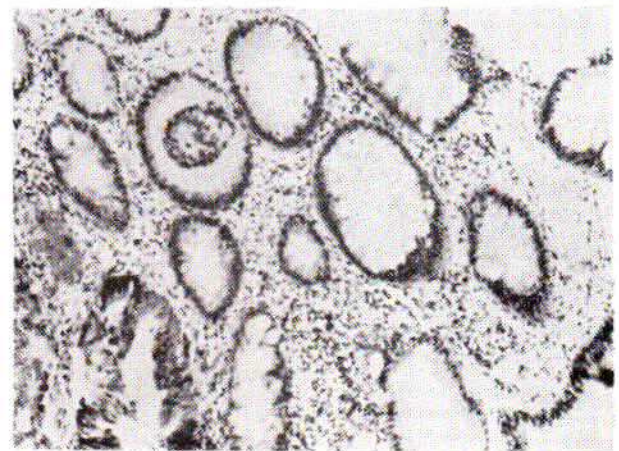
مطلبی را که باید توجه داشت این است که با مواد و عوامل مولد سرطان (کانسرژن) میتوان هم آدنوم و هم کارسینوم بوجود آورد و محققین مخصوصاً خاطر نشان ساخته‌اند که وضع کروموزومی آدنوم‌ها و آدنو کارسینوم‌ها مشابه است و از این رومیتوان گفت که شاید

میشود . قدر مسلم آن است که این مجادلات و مشاهدات علمی که در باره پیش‌تاز بدخیمی بعضی از تومورهای روده بزرگ بیان داشتیم، هیچگاه نمی‌تواند حقیقتاً راهنمای درمانی باشد ولی این حقیقت را هم نباید از نظر دور داشت که اساساً (۱) پولیپ‌های آدنوماتو بندرت سرطانی شدن می‌گیرند و آنچه که بیشتر در گرایش بدخیمی نشان می‌دهد، پاپیلوم‌های ویلوز می‌باشد . بطور کلی آنچه که درباره تومورهای روده بزرگ و رکتوم باید در نظر داشت این است که :

۱- زیاد بودن غده پلیپ‌های روده بزرگ و رکتوم دلیل برای این نیست که از سرطانی شدن ایمن باشند .

۲- مخاطی که روی پلیپ پایه‌دار را می‌پوشاند ایمن از سرطانی شدن نمی‌باشد .

۳- پولیپ‌هایی که بصورت ظاهر نیک‌خیم هستند ممکن است کانون‌های کوچک سرطانی این سایتو در برداشته باشد. (شکل ۷-۸)

شکل ۷ - مشخص نمای ریزبینی (تومور) است که از نظر بالینی نیک‌خیم بوده است - در مجاورت چندغده طبیعی سازمان‌یافته دیده میشود که از نظر مورفولوژی ساولی و آسیب شناسی خاصیت بدخیمی دارد

شکل ۸ - مشخص نمای ریزبینی توموری است که از نظر بالینی نیک‌خیم بوده است - در غده پائین و دست راست غده‌ای دیده میشود که از نظر مورفولوژی سلولی و آسیب شناسی خاصیت بدخیمی دارد

شکل ۱۲ - آدنوم باپیلر. جوانه توموری از یک محور بافت همبند و یک ردیف سلولهای اپی تلیال تشکیل یافته

شکل ۱۳ - خصائص بدخیمی در جوانه های توموری مشهور دست

بطوریکه میتوان گفت اساساً یک مرحله بینابینی بین حالت سلامتی و سرطانی وجود ندارد و اکثراً نمی توانیم ثابت کنیم که حقیقتاً در مواضعی که سرطان تشخیص میدهم یک پولیپ آدنوماتوز پیش موجود داشته است .

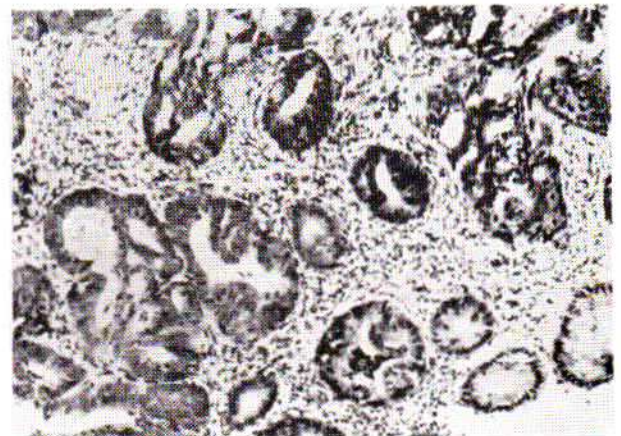
مطلبی را که مخصوصاً باید مدنظر کرد این است که خیلی از پلیپهای آدنوماتوز نیک خیم ممکن است که از وضع طبیعی و عادی خود تغییر کند و بهمین جهت است که در این موارد پاتولوژیستها بعضی اصطلاحاتی از قبیل مطبق بودن هسته، کارسینوم این سایتو باعلامت استفهام و امکان کانسردا بکار میبرند و خیلی از بیماران هستند که بواسطه همین تشخیصهای دو پهلو تحت عمل جراحی قرار میگیرند. (شکل ۱۲-۱۳)

متاستاز لنفاویک در سرطانهای پیشرس: طبق آماری که انتشار یافته در مواردی که کانسرد محدود به مخاط و تحت مخاط است فقط ده درصد موارد متاستاز وجود داشته و در مواردی که از مخاط و تحت مخاط تجاوز کرده باشد نسبت متاستاز ۲۲ درصد و در مواردی

حقیقتاً پلیپهای آدنوماتوز خود مرحله ای از کانسرد باشد. اگر پلیپهای نیک خیم از قبیل آدنوم، آدنوم باپیلر، پاپیلوم ویلوز تمام مربوط به رویش نئوپلازیک اپی تلیوم روده باشد این سؤال پیش می آید که چرا تغییرات نئوپلازیک گاهی اوقات مهاجم میشود و گرایش سرطانی شدن پیدا می کند .

از آمار و اطلاعاتی که بدست آمده (۳) چنین استنباط میشود که اساساً سرطان روده بزرگ باید یک ضایعه ای بامشی کند باشد . چون ضایعه بدخیم مهاجم پیشرفت کند تومور نیک خیم پیش موجود از بین میرود . در اینجا است وقتی تومور را مشاهده میکنیم دو فکر ممکن است پیدا شود: یکی آنکه کارسینوم موجود خود بخود قیام نموده و یا آنکه هر بافتی که از تومور نیک خیم باقی مانده جای آن را ضایعات سرطانی گرفته است .

امروز اغلب پاتولوژیستها عقیده ندارند که کارسینومهای کولون از پلیپهای آدنوماتوز پیش موجود بوجود می آید (۷) زیرا که اکثراً می بینیم بین مخاطی که سلامت است و مخاطی که سرطانی شده است اختلاف کلی وجود دارد. (شکل ۱۰-۱۱)

شکل ۱۰ - بین مخاطی که سلامت است و مخاطی که سرطانی شده است اختلاف کلی وجود دارد و هیچ مرحله بینابینی بین بافت سالم و سرطانی وجود ندارد

شکل ۱۱ - ب بین مخاطی که سلامت است و مخاطی که سرطانی شده است اختلاف کلی وجود دارد و هیچ مرحله بینابینی بین بافت سالم و سرطانی وجود ندارد

که از تمام جدارها گذشته باشد ۵۸ درصد متاستاز وجود داشته است و بطور کلی قبل از آنکه تمام جدار گرفتار شود احتمال متاستاز لنفاوی کمتر است .

اهمیت آدنوکارسینوم متعدد روده بزرگ: قدر مسلم آن است که تومورهای متعدد یک عضو، مهاجم تر از تومورهای منحصراً بفرده آن عضو میباشد . بدیهی است اگر چنین نظری (۵) را قبول کنیم طرز درمان و عمل جراحی تومورهای متعدد با تومورهای منحصراً بفرده فرق میکند .

بدبختانه انتشارات درباره کانسر متعدد کولورکتال تا اندازه گنج کننده است . بعضی از محققین تومورهای متعدد همزمان و یا بعبارت دیگر تومورهای سنکرون (Synchron) را از تومورهائی که بعداً پیدامیشود و به تومورهای متاکرون (Metachron) موسومند، جدا نمیکند . بر حسب مطالعاتی که شده نشان داده اند که سن بیماران با کارسینوم متعدد با سن بیماران گرفتار به کارسینوم یکتا فرق دارد . معمولاً سن کسانی که تومورهای همزمان (سنکرون) دارند از ۵۰ کمتر نیست ولی از حیث جنس اختلافی وجود ندارد، بطور کلی (۵) کانسرهای متعدد همزمان با تومورهای یکتا از سه جهت اختلاف دارد :

- ۱- تومورهای متعدد در سرتاسر روده بزرگ دیده میشود نه فقط در رکتوم.
- ۲- بیشتر در اشخاص مسن پدید می آید و پیش آگهی آنها بمراتب

بدتر است .

آیا نما و منظره میکروسکپی در پیش آگهی بیماری تأثیر دارد ؟ شاید آزمایش میکروسکوپی یک گانه راهنمای جراح باشد، هر قدر که دیفرانسیاسیون سلولی بهتر انجام گرفته باشد احتمال زیاد شدن عمر بیمار بیشتر است .

عواملی که در درمان و بهبود بیمار اثر دارد

۱- مدت بیماری - اگر چه بنظر می آید (۹) که بیمارانی که زودتر مراجعه میکنند از درمان نتیجه بهتری می گیرند و حال اینکه این نظر نباید لاقلاً همیشه درست باشد زیرا که زود مراجعه کردن بیمار ممکن است مربوط باین باشد که بیماری خیلی بدخیم بوده و علائم مرضی سرعت پدید آمده است و اغلب در همین موارد است که یک عمل فوری و ضروری ایجاب میگردد ولی از طرف دیگر بیمارانی که درجه بدخیمی بیماریشان شدید نیست ممکن است مدت مدیدی علائمی داشته و بعداً مراجعه نمایند و عملاً می بینیم این دسته اخیر از درمان نتیجه بهتری میگیرند .

۲- محل تومور - محل تومور در تأثیر درمان و بهبود بیمار بسیار اهمیت دارد، ولی در اینجا یک سؤال پیش می آید و آن این است که آیا نمیتوان گفت در آن مواضعی که دسترسی بیشتری به تومور وجود دارد مرض زودتر تشخیص داده میشود و عمل بموقع انجام میگردد و در نقاطی که دسترسی نیست مدتها ممکن است که مرض بحال خود بوده و سیر عادی خود را انجام داده است .

REFERENCE

- 1- Glenn E. bshringer, M.D. John V. Prohaska, M.D. 1969, Post graduate Medecine. Are polyps of the colon premalignant Vol, 45. P 216-220.
- 2- A. Robinson Baker, Arturop. Norico, David J. pierson 1969. The Johns Hopkins Medical Journal. Adenocarcinoma of the colon and rectum. Vol 125 P. 225-232.
- 3- B.C. Marson. October 1968. The british Journal of surgery precancerous and early malignant lesions of the large intestin Vol. 59 No 10, P. 725-731.
- 4- Valter J. Burdette, M.D. 1970 Surgery, gynecology and obstetrics. A time for progress in the management of colonie and rectal carcinoma.
- 5- J.E Devitt, M.D., L.A. Roth-Mayou, F.N. Brown. March 1969. Annual of surgery. The significance of multiple adenocarcinoma of the colon and rectum.
- 6- F.T. DE/Domlal, M.D. November 1969. The practitioner Carcinoma of the rectum and colon. Vol 203 P 626-633
- 7- Lauren V. Ac Ker man. Fourth edition. 1968 Surgical Pathology Tumor of large bowel pp 403. The C.V. Mosby company Saint-Louis 1968.

- 8- J. Shelton Horsley, 111 Douglas S. Roq. 1968, The american Journal of Surgery. Carcinoma of the colon and rectum. Vol 116 pp 17-21.
- 9- Claud E. Welch, M.D. John F. Urke, M.D. 1962. The new England Journal of Medecin. Carcinoma of the colon and rectum Vol. 266 No 5.
- 10- Edward M. Copeland, M.D., Leonard D. Miller, M.D., and Rayford s. Jones M.D. December 1968, The American Journal of surgery. Prognostic factors in Carcinoma of the colon and Rectum. Vol 116 pp. 875-881.
- 11- Heonry T. Lynch, M.D., Anne J.Krush M.D. October 1967. Gastroenterology. Heredity and adenocarcinoma of the colon Volum 53 No 4 pp-517-527
- 12- Robbins 1967. Pathology. Third edition. P. 875-885.